

EKMEK YOLU

Uğur Demircan

- Tüm mahalle uykudaydı. Mahallenin muhtarı, bakkalı uykudaydı. Akşam gezmesine gelip gittikleri komşuları, ev ahalisi uykudaydı. Bahçedeki derme çatma kulübesine sokulmuş cins kırması köpeği, kümesin kapalı bölümündeki tavukları ve tüm gün şişine şişine gezinmekten başka iş yapmamış kara horoz uykudaydı.

Evin dışında soğuk bir karanlık hâkimken, altmış mumluk ampulün gaz lambasından hâlice ışığı altında kahvaltısını etti adam. Yaşı kırk beşi geçmiş, şakaklarına kır düşmüş adamın. Gün boyu makine yağından çıkmayacak, nasır tutmuş elleriyle hayattan bir parça koparır gibi koparıyordu ekmeği.

Duvardaki çiviye deri kılıfından asılmış radyo, denizlerin mutedil dalgalı olduğunu söylüyordu. Hiç deniz görmemişti adam. Ona benzer gördüğü tek şey, köyündeki buğday tarlalarıydı güze doğru esen rüzgârlarla altın bir deniz gibi dalgalanan.

Yerde, sofraya bezi üstüne karısı tarafından konmuş tepsideki tahin, pekmez, peyniri yedi; iki bardak açık çay içti. Sağ dizini altına kıvrımış, sol dizini karnına dikmişti yine. Besmeleyle başladığını şükürle bitirip kalktı. Öğle için sefer tası da hazırlanmıştı bu arada.

Çift kat pontul geçirdi ayağına. Kat kat işlik, kazak, ceket üstüne yün paltosunu da giydi. Karısının ördüğü atkıyı boynuna doladı; başına kalpağını taktı. Yün çoraplarının üstüne lastik çizmeleri geçirdi ve sağ adımını atarak çıktı sıcak evinden dışarı.

Hava zifiri karanlıktı ama yerdeki kar gündüz gibi aydınlatıyordu ortalığı. Sokak lambaları yanmıyordu zaten; gece on ikide kesil-

mişti yine cereyanlar. Demir kapının sesini duyan arka bahçedeki köpeği uyandı ama ona bakacak zaman yoktu. Kalın, sağlam bir zincirle bağlamıştı köpeği. Yaman hayvandı. Çok hırsızlık olurdu mahallede; şarttı.

Gece boyunca yağan kar, doldurmuştu yine her yeri. Zaten önceki yağın da erimemişti daha. Bu aylarda böyle olurdu hep. Üst üste yağar, yolu izi göstermezdi mübarek. Bata çıka ilerledi sokak boyunca. Son evi de geçip ana yola çıktı. Karın yağışı seyrelmiş ancak kesilmemişti.

Ana yolun bir yanı mahalle, diğer yanı dağlıktı. Kışın domuz da inerdi bazen yola, canavar da. Bir gözü karanlık dağ eteğinde, hızlı adımlarla ilerledi. Zaten yavaş gidemezdi, çok yolu vardı daha. Uzaklardan gelen huzursuz bir köpek sesi bozuyordu sessizliği. Güneşin doğmasına daha zaman vardı.

Şehrin güney ucundaki son mahallede oturlardı. Senetli borcu devam ediyordu evin. Ev uzaktı şehre, çalıştığı fabrika daha da uzaktı. Otobüs günde bir kere gelirdi bu üçra mahalleye ya, o da böyle havalarda gecikirdi zaten. Her sabah ve her akşam bu yol yürünecekti; çaresi yoktu. Hususi araba, zaten sadece zengin işiydi. Yürünecekti.

Yürürdü de. Çocukluğunda, gençliğinde az mı yürürdü kasabaya! Köyden ağasıyla çıkarlar, yürüyerek aşağı köye varırlardı gece yarısı. Geceyi köy odasında geçirip sabah devam ederlerdi yola. Yürürdü o. Alışkındı. Ağası öleli epey olmuştu. Abisine ağa diyen ondan başka pek kimse de kalmamıştı zaten.

Kar ışığında epeyce ilerledikten sonra, evler görünmeye başladı. Sokaklar geçti. Tek tük insanlar gördü evlerinden çıkan. Ciğerlerinin sıcağını ağızlarından vere vere yürüyorlardı. Onlar da erkenciydiler. Erken kalkmayana ekmek yoktu. O hep erken kalkardı. Askerlikte alışmış, bir daha hiç boz mamıştı. Yatsı vaktiyle yatar, güneşten önce kalkardı.

Dükkânlar kapalıydı. Fırıncılar çalışıyordu o saatte sadece. Buram buram ekmek kokuyordu içinden geçtiği çarşı meydanı. Kar dinmişti. Hava aydınlanmaya meylediyordu ama daha vardı. Şimdi gece desen değil, sabah desen değildi ama ayaz keskindi. Gözlerini kapatarak yürüyordu zaman zaman. Dağın eteğindeki mahallesi kadar olmasa da burası da soğuktu. Sabah yediği pekmez olmasa hasta olurdu fikrince. Tahini pekmezi bol yerdi, alışkındı. Çocukluğunda bir kepçe pekmez içmeden evden çıkmazdı. Su kabağındandı kepçesi. Rahmetli babası yapmıştı; bugün gibi hatırlıydı.

Bulutlardan güneş görülemede de şehrin öte yanına vardığında sabah olmuştu nihayet. Hep aynı saatte, tam buraya varınca ayardı gün. Fabrikasının bacaları seçilir olmuştu. On beş senedir orada çalışırdı. Bacadan du-

man çıktığını görünce sevinirdi için için. Fabrikanın bacası ttyorsa evin bacası da tüter demekti.

Evvelki sene büyük grev olmuştu. O anlamazdı öyle şeylerden ya, herkes nereye giderse oraya gitmek lazım gelirdi; öyle öğrenmişti. Bir zaman ma-aşlarını eksik almışlar, grev de uzadıkça uzamıştı. İptida sıkıntılı olmuştu ama sonrasında anlaşma tamama ermişti çok şükür.

Artık fabrikanın ana yoluna çıkmış, nizamiye kapısı görünmüştü. Bu yol da sıkıntılıydı bir vakitler. Hem de çok... Sağcılar bir tarafında, solcular öbür tarafında yrr, karşıya laf ya da taş atarlardı zaman zaman. Karışık zamanlardı. Gittikçe daha da kötü olmuştu. Çok işçi arkadaşı kaybolmuştu gece vardiyasının karanlık kuytularında. Kaybolmayan da yediğı dayakla kurtulmuştu.

Mis gibi dağ havası içinden çıkıp gelmiş, her sabah bu saatlerde ken zehirli bir dumanın içine girmişti. Ekmek aslanın ağızındaydı ne de olsa. Herkes gibi o da çekecekti. Okuması yazması yoktu; köşesine işaret koyduğı kartını buldu, makinenin yuvasına yerleştirip hızlıca bastırdı koluna. İşe giriş saati işlenmişti kartına.

Sekiz saat sonra, banyosunu da yapıp -fabrikanın yağılı kirini yine fabrikada bıraktıktan sonra- tekrar bastı karta. şimdi, bir yevmiyeyi hak etmişti işte. Evde ekmek bekleyen dört nüfusun iaşesi; taksitlerin, elektriğın, suyun parası kolay kazanılmıyordu. Son bir şey daha kalmıştı şimdi. Aynı yolu geri yürüyecekti.